

Buka Zechariah

Na Hoholo Ni Talu Keha Palu.

¹ Tana aluni na vula tana niani na niulu ta nina vunaghi pungisi na vunaghi haba Darius, ma Lord te nia hea na kokoe eni, vania na prophet Zacharis na dalena Berekiah na kukuana Iddo. ² Inau, a Lord, tu rutu sule ngangata vanira na lei kikiamiu. ³ Keri ke, kau bosa vanira na vure, Aeni na hava a lord puku ni maana, te bosa. ⁴ Kau bei vaghara na lei kukuamiu gaira tara mua rongo tana bona na diki prophet te bosa vanira. Aeni na nilabumiu te dika makau betoi tua na lei gehegehe miu tara dika.” ⁵ Na lei kukuamu mana lei didia prophet tara mate udolu tua. ⁶ Haiva ka, mana lei totobo tu bosai vania na lei nigua na tinoni ni lutu na lei prophet tara kale tua ta lei kukuamiu, te vagha tu bosai ke ghaghua iga tua. Keri te vagha na didina, tara tughu lio mara ghaghua, Ighai tai holai tua ta lord na ha'a tai pitudila itatana. Agaia te gonighi na lei totobo te bosai tua.

Na Lei Horse I Gobuni Na Lei Ghai.

⁷ Tana vula February hangavulu lima na bongina tana ruani na niulu ta nina vunaghi pungisi na vunaghi haba Darius, a lord te nia vetena na rongorongo vania na prophet Zechariah na dalena Berekiah na kukuana Iddo. Zechariah te bosa: ⁸ Ilokana na mabubu tana ghobuna na bongi hau, Inau tu righia na sakai na tinoni te sopou ivuvungana na horse sisi te tughuru ighobuni na lei ghai ilokana tana pile boboko. Mi murina

gaia na lei horse sisi te tughuru ighobuni na lei ghai ilokana tana pile boboko. Mi murina gaia na lei horse sisi, melasi maira na lei horse pura, kolura na lei tinoni tara sopa haghelighi. ⁹ Mi inau tu huatia na agel ahei agaia te kokoe kohiu, “nigua na lord, na hava kara ghua na lei horse raini?” “Inau ku tatei vaigho” e ghaghua na angel. ¹⁰ Keri na tinoni te tughuru tana ghobuni na lei ghai te tughunia, “Agaira rakiri a lord te vetenara na righitaoniana na maramana.” ¹¹ Agaia tara sopou ivuvuagadia tara tutughuni vania na angel nina a lord, agaia te tughuru i ghobuni na lei ghai, “Ighai tai righikililia tua na maramana, mana maramana udolu tara mai tana mabo tua.” ¹² Mi tana bona te rongovia eni, ma nina agel lord te nia kolivuti na kokoeliulivuti eni: Lord pukuni maana, te vitu hangavulu na niulu tua itaeni igoe to rutu vanira na Jerusalem mana lei komu ni Judah. Ke ghua nigha vaho tua geko tatea to ghoi dolovira oli tua. ¹³ Ma lord te ma kokoe na kokoe ni veiarovi mana kokoe ni patupatu vania vuani na angel te kokoe vaniu. ¹⁴ Mana angel te bosa vaniu, “Ko nia ghu'u na rongorongo eni ge na lei vure udolu kara rongovia! “Nigua na dolo vania Jerusalem mia na ghotu Zion te ngasi me laga ngangata. ¹⁵ Hauva ke, mi inau tu rutu vanira na lei kema keha tara nia talu nagho mara tona haliu na kabumabo me vagma tara tatoghi tana lei vahola. Mu rutu oile kikia vanira ghua vanira lei nigua na vure, hauva ka mana lei kema tara toro ngangatara va vulea ta vigua na ghanaghana. ¹⁶ Hauva ka ma aeni na ha'a te bosa lord: Inau tu pulohi mai tua ge ku tatea nigua na vei arovi

vaina Jerusalem. Anigua na vale tabu kara ghoi kisua olia eghaghua lord puku ni maana mana goni diana na komu Jerusalem. ¹⁷ Mo ko ghoi bosa ghua te vagha eni: Aeni ghua a lord puku ni maana te bosa: Na lei komu sule ni Israel kara ighoe goni oli udolura maka reirei uto, ma lord ke ghoi patupatu Zion me ke vilikeha Jerusalem geke nina heghena.

Vati Na Horse Me Vati Na.

¹⁸ Mi inau tu rei va, mu righiva evati na kala te vaghai na kala ni buluka. ¹⁹ “Na hava raini?” Inau tu huatia na angel, gaia te kokoe kolu'u. Ma gaia te bosa vaniu, “A gaighi na lei kala raini ke te vaghara lei kema keha tara loghoa na maana tu sule, mara ghuru horura na vure tana lei komu Judah, Israel mi Jerusalem.” ²⁰ Ma lord te ghoi tatei vaniu ghua e vati na tinoni tara tabe hammar tana limadia. ²¹ “Na hava kara mai gonia na vure raini?” U ghanghua vania. Mana angel te bosa tughu. Na lei mane lutu iron ke gaira kara mai gekara lavi mataghuniadira ra vati na kala tara havukaghinira na Judah. Agaira ke sonihorura makara durakera.”

2

Na Tinoni Te Tabea Na Aho Ni Kakage.

¹ Mi inau tu ghoi rei kilihu, mu na tinoni kelua na aho ni kakage tana limana. ² Mi inau tu huatia, “Ivei ko va'a.” Ma gaia te bosa tughu, “Inau ku kagea Jerusalem, muku righi Ivei te vagha na volapana, mi vei te vagha na darona.” ³ Mana angel te kabukolu te va tona me va'a sodoa evuani na angel te va mai tatana. ⁴ Ma sakai na angel te bosa,

“Ko mina tua, mo ko bosa vania na gari mane, siki bongi Jerusalem ke subo auvule ga na tinoni i pari bebetena na vokovoko ni komu; kolure didira na lei maumanu hauva ka, makara va maheborā so iga. ⁵ Mi inau, inau heghegu tua ku vokovokona muku righitaonia, vagma na lake kililia Jerusalem, e ghaghu na maghutu. Mi inau ku marara ilokana na komu. ⁶ Ma Lord te bosa, “Kau tokeha, kau sogha sania na komu ilau, Inau tu neghau gekau sebala tua tana vati ni matakena na ghuri. ⁷ Kau mai tokena! Kau sogha va i Jerusalem, mi ghau ghua tau kabu pipiti i Babylon. ⁸ Mi murina na pile bona ni rongoragha, a lord pukuni maana te niu vetena itadira na lei kema tara vunaghi miu mara vahaghi taili ghau. Ge bosame ghaghua, siki sakai vahaghilaitigho te vagma te dikala tua nigua na pukuni totobo lologho. ⁹ Mi nau ku haua na limagu muku vahaghi tailira, ma didira tinoni ni lutu kara gitora. Geko ghililaighoe a lord pukuni maana te veena i saighua.” ¹⁰ Ma lord te bosa me ghaghua, ko togotogo mo ko rivurivu nimua Jerusalem, na pukuna inau tu mai tua geku ghahau ghobumiu. ¹¹ Mana lei kema kara baebase kolua lord tana dani kerī, ma gaira ghua kara nigua na vure. Mi inau ku ghahau tana ghobuniu, gekau ghilala a lord te vetenau geku mai tamiu. ¹² Mana komu i Judah ke nina komu lologhu lord ilokana bona tabu kerī, ma gaia ke ghoi vilia ghua Jerusalem geke nina komu heghena. ¹³ Kau todore ghau na maramana udolu inaghona lord ma pukuna agaia te horu mai kokou tana malei kabuna.

3

Na Mabubu Joshua Na Mane Sukaghi Kamanaghi.

¹ Mana angel te tatea vaniu, Joshua na mane sukaghi kamanaghi te tughuru tana nagho nina angel lord. Ma Satan ghua ga te tughuru tana levu madolona na angel, te hughuhughua Joshua te subo ba totobo. ² Ma lord te bosa vania Satan, “Inau, a lord, tu nighi sika nimua na bosa i hughughu to nei, Satan. Eo, ma lord, te valia Jerusalem, te hace pungisigho. Aeni na tinoni te vagha tara kerea me vavu tana lake. ³ Tana bona joshua te tughuru tana naghona angel lei nina tivi tara sosoko ni meto tua. ⁴ Mana angel te bosa vanira na balu tinoni ghua ikakeri tara tuguru ga, “Kau sua kehai lei nina pupulu meto.” Ma gia te ririu vania Joshua me ghaghu, “Ko righia inau tu hola kehai tua na lei palumu; mo ko righia taeni inau tu vahegho na lei tivi tara vaolu mara utoutoa.” ⁵ Mi inau tu ghaghua, “Mei tea ke talua na kepi vaolu ni mane sukaghi uluna?” Ma gaira tara talua na kepi vaolu na mane sukaghi tana uluna mara pupulua ma na tivi vadu tana bona na angel nina lord te tuguru so iga. ⁶ Keri ge na angel nina lord te kokoe ngangata vania Joshua me me ghaghua, ⁷ “Aeni na ha'a a lord pukuni maana te bosa. Ma geko taonighi na lei nilabugu mo ko goni taonighi na lei vetena, keru vaho geku hegho na maana na righitaonia nigua na vale tabu maia na lei bona tabu te kililia. Muku lubatigho geko horu mo ko haghe tana naghogu kohira gaira tara ghahara itagua. ⁸ Ko rongoviu mai, Joshua na mane

sukaghi kamanagho, maira ghua arahei ghua tau mane sukaghi ighau te vagha na vaughilala-ani na lei totobo uto kara mai. Te situ tua geku hola mai nigua na tinoni lutu, Branch. (Messiah) ⁹ Itaeni kau righia Inau tu talu na vatu inaghoa Joshua, a sakai vamua na vatu me loghoa e vitu na matana. Mi inau ku gerega ga sakai na gegere vuvunga, e ghaghua lord pukuni maana, Inau ku hola kehahi na paludira na vure tana komu ta sakai bongi heghena. ¹⁰ Mi tana bongi keru, e ghaghua lord pukuni maana, sopa sakai itamiu kau nongira na lei kulamiu kara mai tana komumi makau tuvalia nimiu na dolo mana togotogo.”

4

Na God Vatei Tari Bulu Mana Ghai Na Olive.

¹ Mana angel te kokoe kolu mi inau toro pulohi me alihui, te vagha tu maturu. ² “Na hava to righia taeni?” e ghaghua. Inau tu bosa tughu, “Inau tu righiana malei sopou ni tari bulu tara gonia nia na gold. kolua na popo ni kokolo i vuvungana. Talighutia na popo e vitu na bulu, mara sopa ighoe na vatei talu ghalodia. ³ Mau tu righia e rua na ghai na loive, sakai sopa levuna na popo.” ⁴ Mi inau tu huatia na angel, “Inigua na lord, na hava raini? Na ha'a na ghanaghana ilokani?” ⁵ Mana angel te ghaghua, “Omua ghilala?” “Taho” nigua na lord,” ghaghua vania. ⁶ Mana angel te bosa vaniu, iani gaia a lord te bosa vania Zerubabel: Te mua totobo to hughitia te mua mai tana laga, mi tana tarunga, ghaghua a lord pukun maana. ⁷ Taho, sughua na ghotu, ke tughuru pungisia na halautuna Zerubbabel: Me ke taotano na ghotu

ta nina sara mai! Ma gaia ke talua na vatu tana vale tabu mana vure kara nina ghaeghahe: God ke va tabua, God ke va tabua. ⁸ Me ghoi mai vaniu so a sakai na bosa itatana lord: ⁹ Zerabbabel tu vilia gaia ke gonia nigua na vale tabu, ritini tana sosokona. Ge kau ghilala a lord te vetenau inau. ¹⁰ Kau bei nia hughuhughu na pile vuivuni, na pukuna lord te nia togotogo te righia na lutu te vuivuni tua, kau vaevane na maemanena tana limana Zerubbabel. Ma gaighi ra vitu na bulu e vitu na matana Lord te mata veiveia na maramana talighu.” ¹¹ Mi inau tu huatia na angel, “Na hava na ghanaghana gaighi rua na ghai ni olive toro sopa sopu ilevu ni levuna na malei sopou ni bulu, ¹² mana hava ghua e rua na oto ni mane nia na golu toetore toro toetore horu ga na kokolo?” ¹³ To mua ghilala,” e ghagha. “Taho nigua na lord,” u ghaghua vania. ¹⁴ Ma gaia te ghaghua vaniu, “Agaira tara tughutra erua tara siusiura kara hanga lord na righitaoniana na maramana udolu.”

5

Na Gegere Tabu Te Lovo.

¹ Mi inau tu ghoi rei va mu righia na buka tabu te lovo tana oka. ² Mana angel te nuatiu, “Na hava to righia?” “Inau tu righia na buka lologhi te loko kokou.” Ughaghua vania. “Mete tate te mana tolu hangavulu na darona me hangavulu lima na feet na volapana.” ³ Ma gaia te bosa vaniu, Na buka lologhu te logoa na lei dete vanira na lei kema lokana pari Ta sakai na levuna te bosa me vanira gaira kara gito kara agu ghuru kehara tana pari.

Ma gaira kara bosa dikala taboa kara tuva kehara tana pari. ⁴ Aeni na ha'a a lord pukuni maana te boša'a. Inau tu ma vetena na mate eni tana valedia rana tinoni gito, mi tana valedia rahei tara bosa taboa na ahagu. ma nigua na rutu sule ke ghaha ilokana na vale keru polo ke durake udolu tana lei ghai mana vatu soko."

Na Vinekama Ilokani Kei.

⁵ Ma angel te kokoe kolu'u te mai itagua me ghaghua, "Ko rei tada! mo ko righia sakai na to-tobo te tate mai kokou." ⁶ Inau tu huatia, "Na hava na to-tobo ia?" Ma gaia te bosa tughu vaniu, na to-tobo keru ke na kei na vatei kageani na vuavua, mete vanughia na paludiva na lei tinoni tana pari." ⁷ Mi tana bona tara hangavia na papatana na keru, a sakai na vaivine te sopou ilokana. ⁸ Ma angel te ghaghua, "Na ahana na vaivine eni ke, gekegeke dika," ma gaia te ghoi vongoti dia nia na papatana. ⁹ Mi inau tu rei va'a mu righira erua na vaivine toro lovo mai tamam, kolui toro nighi lovo na ghata tana ghuri. Na ghatadia te vagha na ghata ni manu kama, mara hola na daroa na kei moro nia lovo dato ikokou. ¹⁰ Mi inau tu huatia na angel, "Ivei koro hola va na kei." ¹¹ Ma gaia te bosa tughu, "Tana komu i Babylon, ivei kara kisua ga na vale tabu ke gonidila tua, ge kara talua iga na kei tana malei sopouna.

6

E Vati Na Taitakiro.

¹ Inau tu ghoi rei va mu righira evati na taitakiro tara mai tana ghobudira e rua na ghotu halo. ² na vuivuni ni taitakiro ke na horse sisi te laghia,

me ruani na horse bili. ³ Me toluni na horse te tunutunu me puraha. ⁴ Mi Inau tu huatia na angel te kokoe kolu'u, na ha'a na lei totobo raini, ghe nigua na lord?" ⁵ Ma gaia te bosa, raini ra vati na tarunga ni kokou tara tughuru tana naghona lord tana maramana udolu. Agaira tara righuhoru gekara ghonia nina lutu. ⁶ Na taita kiro te laghia na horse bili te tona va hau, na taitakiro te laghia na horse pupura te tona va i boko, mana horse te laghia na horse te tunutunu paraha te tona va longa. ⁷ Ma gaira tara loghoa na maana te sule mara liona ngangata na ton, ge kara righitaonia i muri ni nagho sogha halavu tana maramana. Ma lord te ghaghua, "Kau tona makau righitaonia na maramana." Ma gaia tara tona gekara va righitaoni. ⁸ Ma Lord te vetenau me ghaghua, "Agaira tara tona ilau kara va taluatea nina rutu na nigua na tarunga iga."

Na Taluana Na Kepu Ni Vunaghi Ta Joshua.

⁹ Mi inau te ghoi saraviumai a sakai nina ron-govengo lord. ¹⁰ Ko holai na hevei oli kara hegho rana vure kabu pipiti i Babylon. Kara mua rua ni sara mua ke, meko va sodoea tua tana komuna Josiah na dalena Zephaniah. ¹¹ Holopangotoghi didira na hevei oli mo ko gonia na kepi ni vunaghi ma na gold mana silver. Makau talua na kepi na kepi ni vunaghi tana uluna Joshua na dalena Jehozadak, na puku ni mane sukaghi haba. ¹² Ko bosa vania te vagha na ha'a lord pukuni maana te bosa, Aeni lagana, me ke gonia nina vale tabu lord. ¹³ Agaia ke gonia nina vale tabu lord, ma gaia ke hola na vunaghi haba ma gaia ke vunaghi vagha

na vunaghi haba tana malei sopouna. Ma gaia ke lutu vagha ghua na mane sukaghi. Ma rogaira koro lutu koukolu vamua ta sakai lio maemane mana mabo vamua. ¹⁴ Na kepi ni vunaghi ka vagha na vatei ghanaghana oli ke ghaha ta nina vale tabu lord ge kara holoha nia rahei tara nia hevei te vaghara Heldai, Tobijah ma Jediah maia Josiah na dalena Zephaniah.” ¹⁵ Subo tana lei komu hau kara mai makaragoni olia nina vale tabu lord. Mi tana bona te kale eni, ge kau ghilala a lord te vetenau mai tamiu. Na lei totobo raini ke kara kale, ge kau taeni utoe lei ninia vetena a lord nimiu na God.

7

A Lord Te Talutate Utunia Nina Na Dikalio Ta Didira Na Maturu Too Rana Vure.

¹ Ilokani ra vati na ni ulu Darius te vunagi habba, mi tana vatini na dani tana hiuani na vula, na vula ni (Kislev). A LORD te kokoe me vaniu. ² Rana vure ni Bethel tara nia vetena Sharezer ma Regemmelech kulura nia rana ghadira na udu gekara va tana valetabu ta LORD geke vaa hera na vauto. ³ Ma kara va huatika rana Priest kolura rana Prophete na huahuati eni: Ivei te ghaghua kai nia taonahaliu sana maturu too, na pukuna na dudurake tana vale tabu, kolua nia na maturu too tai nea tana limani na vula tai nea tua tana lokani na lei niulu? raini ni? ⁴ Ma eni gaia nina bosatugu a LORD te va heu. ⁵ Te ghaghua, ko bosa vanira rana vure kolura rana Priest, tana bona tara gonina na maturu too kolua nia tara roku i lokana e limani mana vituni na vula tara gonighi i lokani ra vitugangavulu na niulu ke, au mua

gonighi na vetei talumava'agu i nau. ⁶ Mi tana bona tara vanga mara inu, ra nei vania na uto adira. ⁷ A eni na hava a LORD te bosa vanira rana Prophet tara mai tua i nago vaa tana bona vagana kerī Jerusalem te rongoraghagha me vonughia na vure, mi tana bona vagana gua kerī, rana vure tara mua ghahara vamua i lokana na komu, pile tara taligutia na komu sule. mi paleva longana kolua nia paleva bokona mi tana pukuni na lei gotu gua.

Na Hughu Bosa, Te Puputua Na Rughoru.

⁸ A LORD te va hea Zechariah na rongorongo eni. ⁹ Daro ni bona mai tua te hera na hovepungisi eni vanira nigua na vure. Mi taeni tau vaevanea na dete te sara tua, makau talu tatea na kikinima mana vei arovi vania sopa sakai i tamiu. ¹⁰ Kau bei hugahugura rana matesasani, (rana gari dale samu) rana garipile te taho tamadira, rana tinoni hagemai tara hagma kolugau pa siki sakai te ghaha tana vahola. Maku bei gonia gea siki padalagi ke nera ge kara pepora tegedira. ¹¹ Hauva rana kulagu na vure raini tara mua manaha mara rongoveu. Me vovongo na ghanaghana dira. ¹² Me nea na tobadira gera kutuvatu na pukuna tara mua rongovia na tarai, tara bosai vanira tua rana prophet tara ghahara mai tua i nago vaa. me neu ge u rutu papara. ¹³ Na pukuna tara mua rongo tana bona tu kokoe ke, mu mua bosa tugu vanira tana bona tara kokolivuti. ¹⁴ Me vagara na lualua te gari kolilira tara ghahara tana lei komu sule. Mana pari baubahu eni te ghaha kokoba me taho ahei ke gaha igaa.

8

A Lord Te baubahu Geke Tuguru Vaginiolia Jerusalem.

¹ A LORD pukuni maana te vaa hea Zachariah na rongorongo eni. ² E daronibona mai tua te liogu geke hanga Jerusalem na pukuna nigua na puku ni dolo vanira rana vure. Na dolo ia keru te neu ge u rutu vanira rana gana na kana. ³ Inau ku ra oli i Jerusalem, nigua na komu tabu muku haghau iga. Te vagha ta gilala mai tua na komu te tabu utuni mana gotuna a LORD puku ni maana te tabu me haghau mai tua. ⁴ Me vagha gua rana tonikama mane marana tonikama vaivine tara tonikama ngangata tua mara tabe totoghona tanan bona tara saleutua. mara sopopopou tana lei loa ni komu. ⁵ Mi tana lei halautu kara goi vonu iga rana lei gari mane movana gari vaivine kara gougonu. ⁶ Rana lei kema tara ganapulohira ke, ke vahola vanira. Hauva me ke mua tangomana na vahola vaniu inau. ⁷ Inau ku vavolara rana kulagu na vure tana bona-dira, tara lavi horura iga. ⁸ Muku laviolira mai rana sodu i uluna mi bokona ge kara mai ghahara i Jerusalem. Ma gaira kara nigua na vure mi nau didira na God. Ma nigua na rigitaoni mae mane i vuvunga dira tana lilabu te maemane. ⁹ Kau tuguru nagsi! Igau tau goi rongoviloigi so na lei kokoe rana prophet tana bosai tana bona tau vuivunia na gelivagi tau gonia tana bona tau vuivunia na tuguruvaghi ni oliana nigua na vale tabu. ¹⁰ I naghona na bongi rakeri, e taho ahei ke tangomana na peluana na tinoni pana maumanu, me taho gua ahei ke vola tana

kana. Ni pepo olighai hegemami sono. ¹¹ Hauva mi nau tu raghoviginira sopasopara tara vola tua aana kema raini. ¹² Didira rana subasuba geva kara mabo. Marana sloaloni kara vangaga, na pari ke vunguvunguga, me ke subo gua na uha. Mi nau ku vahera na vauto ra nigua na vure tana lei kema tara vola oli tua. ¹³ Rana vure ni Judah mi Israele! Tana bongi tara pasi rana vure tona mai tara varangara hegedira nia na kokoe te ghagua, geva na ngengere ia sono ke kalegau tevaga te kaba i Judah mi Israel! Mi gera i nau ku vavola ghau. vaho ge rona vurehagemai rakiri kara bosa vanira hegedira. geva kau lavia na vauto ia sono te va mai i Judah ni Israel, me neu ge u tugurungasi mu mua matagu. ¹⁴ A LORD pukunimana te gagua, tana bona rana lei kikiamiu tara neu ge urutu, u ghanaghana geku hera na totoro, mu mua tugua tua na (liogu) mu gonia na hava tu ganagana. ¹⁵ Hauva mi taeni, i nau tu gonagonaa geku vauto rana vure ni Jerusalem mi Judah. Keri ke kau bei matagu. ¹⁶ Raini na lei totobo kau gonigi mugua; kau nia sopa kokoe na utuni. Mi tana bona ni detedete ke kau nia dete na utuni-raini ke negau ge kau dolo. ¹⁷ Kau bei padalaginighi na lei levu ke sikala sopa sakai tamiu. Kau bei nia hevei na tutugu sorisori nia na papari. Inau ke, u mua soloria na pegopego, ma gigirou mana vokavoka. ¹⁸ Ma LORD puku ni maana te goi bosa vania so a Zechariah! ¹⁹ Na maturutoo tau gonigi tana vatini, limani me vituni mana paregoni na vula kaa, ke liliu ni bonginivale ni togotogo mana rivurivu vanira rana vure ni Judah. Makau toloria na utuni mana mabo. ²⁰ A LORD pukunimana te

gagua, na bona ni aho igeva ke saramai geva rana vure tana lei komu kara mai i Jerusalem. ²¹ Rana vure ta sakai na komu, kara gagua vanira rana vurena sakai na komu, I gai ke, kai holahaba a Lord puleuni maana makai koliouti vania ge ke hagai na vauto makau mai kolugai. ²² Ra subo na vure kolura ma rana komu sule tara laga gera kara mai i Jerusalem, kara mai ni holohabaana a Lord puku ni maana, makara kolivuti vania gekeva hera na vauto. ²³ Mi tana bongi vaganira keru, ra hangavulu na tinoni tonamai kara vaa butumai tana binaboli ni Jew ma kara gagua, igai tai liona ge ka tuvalia koukolua ni miu na vauto. Na pukuna tai rongovia a Gdo te kabu kolugau.

9

Na Totoro Vanira Rana Kema Tara Talukolu.

¹ Aeni gaia na bosana LORD; e talua na kokoe mava geke tororai na bubulo i Hadrach, kolua nia na komusule i Damascus. Me mua vanira vamua kemana i Israel, me vania gua na komu nagho i Suria a nina LORD. ² Hamath, na vovokana i Hadrach, a gaia gua anina na bona. Kolura nia na komu sule i Tyre ni Sidon, maia sisira na naunau manaha. ³ Rana Tyre tara gonighi na lei vale tara base ma base vanira heghedira mara varadatoi i ga e subo ni silver mana gold te sakai na vataa na reirei dira vaghara tara meto. ⁴ Hauva ma LORD ke lavikehai vania na havaa te logoi me ke sonigi nina na lologho i lokana na tahi, mana komu sule keru ke ghani taghalaghi nia tana pari. ⁵ Na komu sule i Ashkelon ke vaevanea na hava te kale ma gaia te matagu mana komu sule i Gaza ke vaevane

gua me ke vagaghi taili ngangata. Vaga gua i Ekron, ma nina ganagana sila gera ke dikalioga. (vahagitailiga). Gasa geva ke sivilaginia nina na vunagi habba, mi Ashkelon geva kara samasania me ke arohaa. ⁶ Rana vure kara mai lolola makara gahara i Ashdodo, ma LORD te bosa, mi nau ku mua talunagora rana vure obo ni Philistia raini. ⁷ Me ke mua daronibona kara ganighi rana vinahi ke ghahai iga na ghabu, pana balu vanga tara tovongia gaira udolu tara ghaha olira kara nigua na vure. Makara vagara rana kemana Judah. Rana vure ni Ekron kara vamai sakai makara nigua na vure vagara rana vure ni Jerusalem tara gagua iga. ⁸ Minau ku righitaonia nigua na pari (bona) muku vatoghara rana kusumate tara vaa mai tona hali iga. Mi nau leu mua taladira rana vure hugubosa raini ge kara nira vetehaa rana kulagu na vure gua minau na vahagitaili.

Na King Ke Goi Mai I Nagho.

⁹ Kau togotogo makau rivurivu gau rana vure ni Zion makau nia ghua na togotogo igau rana vure ni Jerusalem. Kau vaevanea vaa, ni miu na King te mai vaniga. E mai kolu uvete, me lagavule. Hauva me talupilea, me haehage i vuvungana na donkey. Kolua na dalena, na maumanu te talupilea hegena me mabo. ¹⁰ Ma LORD te bosa, Inau ku ghadarui rana taitakiro ni veilalabui i Israel. Ma rona hose i Jerusalem, rana baghe tara nigi veitalabui kara dikalai. Ma nimiu na King ke (talutatea) puputua na mabo i gobudira rana kema soko. (nina na vunagi ke sara itana sosokona mana sosokona na tahi) I geva ke vunagini rana tahi i sosoko mi

zosoko, kolua nia na beti tina i Euphrate me ke sara tana sosokona na maramana.

Tuguru vaghiniolira Ra Nina Vure God.

¹¹ Ma LORD te bosa, Na pukuna igua na baubahu i tamiu, a keru gaia na ghabu te pitikolua na sukaghi. Inau ku tatavahale gau, muku va vola gau tana giluni beti tara pongogau iga. ¹² Kau oli, igau tau ruguhoru keha, tau loghoa na ganagana dila. Kau oli tana komumiu tau vola iga, inau tu bosa vanigau itaeni, inau ku tuguolia auvulea vaa na hava tara gonia vanigau nia na vauto ta nimiu na lei vahagi taili soko. ¹³ Inau ku nea Judah, me ke vaga didira na baghe rana vune veilalabui mi Israel ke vaga na kualu mi nau ku nera rana mane ni Zion, me ke vagara na Kadu, ge kara pepora nia rana mane ni Greece. ¹⁴ Ma LORD ke goi tate vanira nina vure, me ke nia vana nina na kualu vaga na viti ni viviha. Ma LORD pukunimana, ke locua na uvete, me ke sakusakutua vavungana na tahi tana sodu i longa. ¹⁵ A Lord pukunimana, ke pilapilura nina na vure, ge kara lagavulera ra gadura na kana me ke tave vaga na ghabu ni sukagi: me kolava vaa tana bela tabu nia na popo. ¹⁶ mi tana bongi vagana keru. A LORD ke vavolara nina vure, vaga na tinoni rigitaoni sheep, te rigitaonira nina lei sheep tana kakale makara ghahara tana marara taa didira na bona (pari) vagara na vatu (utotua) ni pitiulu marara. ¹⁷ Ivei vaho tua te vagaa na utona mana ghaugharuna na bona i gera rana vure udolu kara totolo dato mai, makara laga auvule nia na lei vuaua mana wine.

10

A LORD Te Nia Bauahu Na vola Oli Adira Nina Vure.

¹ Kou nongia LORD na uhaa tana bona ni koburu. A gaia LORD hegena vamua ke nia hevei na uhaa tana parako me ke togotogo horu mai, ke nea na levuna na komusule geke maumanu vanira gaira udolu. ² Rana vure tana nongia na titinoni geke hangara me ke hera na (ganagana uto) (manaha) me ke hera mai na hava tara liona, me ke liliu ni butuli. Hauva mana bosatugu tara lavia ke, na sori mana bule, na balu tara toghitoghi matura bole, Hauva mana hulihahi ghau, na bosa patupatu tara heghau ke, ra taho na pukuni mana vure tara hogohara me vaghara rana sheep asi, me hahi na lio dira na pukuna e taho ahei ke mane nagho vanira. ³ A LORD te bosa, inau tu rutu vanira rana vure hagemai tara vunagi dura rana kulagu na vure, mi nau ku vahera na totoro rana vure ni Judah ke, ra nigua mi nau a LORD pukunimani ku righitaonira, ma gaira LORD pukunimane ku tighitaonira, ma gaira kara nigua na hose ni veilalabui ma kara (mana-auvule) laga ngangata. ⁴ Mi ghobudira, kara mai rana mane nagho rana huhuli ma rana tinoni arevagi ge karu tabekolura nigua na vure. ⁵ Rana vure ni Judah gera kara lagavule vagara rana mane veilalabui tara turi bitahorura ghadira na kana tana rerepa ni halautu tana komu. Agaira kara pepo na pukuna a LORD i ghobudira ma kara lagavulera me haba vaa na vunagia nagona na kana. ⁶ Inau kei nera rana vure ni Judah ge kara laga: muku vavolara rana vure ni Israel. Mi nau ku va hera

nigua na veiarovi, mu lavioli udolura vaa tana komudira vaga tu nera mai tua iga, tu mua nira ghighirou (murilio). Inau a LORD didira na God: mi nau ku bosatuguni didira na koluvuti. ⁷ Rana vur ni Israel kara laga vagara rana kisumate Ma kora togotogo vaga tara invua na wine. Ma rana vaivaridira kara ghanaghana olia na lagavule eni mekeae togotogo ni pukuna na hava a LORD te gonia vanira (tua). ⁸ Inau ku holora nigua na vure muku vahi kolura mai muku vavolara muku nera ge kara suboauva tara ghagua tua iga te padi. ⁹ Sakai vamua tu hera mara gaha kolilira tana lei kema ma gaira tana bonahau, geva kara ghanaghanau mai so. Gaira kolunira rana dlaedira kara vola ma kara oli koukolu mai tana komudira. ¹⁰ Rana Egypt ma rana Assyria kara hola olira mai ma kara talugonira tana komu dira oli. Mi nau ku taugonira tana komu dira oli. Mi nau ku talugonira guai Gilead mi Lebanon gua mana bona kei, ke vonugia na vure. ¹¹ Tana bona tara tona haliua na tahi ni gunaguna. Inau a LORD ku labuvoka na tahi, me ke mamaha me ke sara tana borona na beti tina i Naele (Nile) Rana vure ni Assyria rana talunago kara talupiera negedira kolura nia na komu sale Egypt kora sivilaginia na lagadira. ¹² Mi nau ku laga olira rana kulagu na vure, makara holohabau maia kara taoniu, inau a LORD tu bosa.

11

Tyrant Te Tunu Horu Tana Lagana.

¹ Hangavia na mataulamau i Lebanon, mana lake ke ghanitaghalaghi nighi raan ni mua na ghai na

Cedar. ² Kau tangi mate makau karakolobu rana nimiu na ghoi rana Cypress maia rana Cedar tara tumu horu; rana ghai utoutoa rakeri tara dikala-sokoi tua. Kau tangi mate makau karu kolobu rana nimiu na ghai rana oak tara tagalaginigi i (Bashan) rana nimiu na huguru ni ghai tana leao tara tumu horu. ³ Rana vunagi i tamami tara nia tangi na dikalio na pukuna didira na puku ni totobo tara tagalaghi. Kau rongovia didira na ngurunguru rana Lion, na pukuna na komu dira na leao ni Jordan te tagalaginia.

Ra Rua Na Vatogha Sheep.

⁴ A LORD nigua na God te bosa vaniu, ke raghago na tinoni rigitaoni sheep vanira rana ovu ni sheep i geva vasono makara paheahera. ⁵ E mate sokora tua na vunagidira, ma kara mua goi nira kale totoro gua, ma gaira tara sabirighi mara gagua, holohaba LORD! I gita ta lologho tua! sugua didira na tinoni ngitoni sheep te mua arovira. ⁶ Ma LORD te bosa, inau ke mua daro ni bona ku arovia na tinoni ni maramana. minau oli hegegu ku talura rana vure sarana nina na maana sopa vunagi dira. Rana vunagi rakeri kara durakea na maramana, muku mua goi vavolara tua ta didira na mana. ⁷ Ra hei tara holara mai mara sabirighi rana sheep, tara peluu geku hangara, mi nau tu goi vungai dira rana sheep rakiei tara gonidilara ge kara matera. Mi nau tu tabei ra rua na ghai. Sakai tu vatua nia, ““Holouto” mana ruani tu vatua nia “Sakai Sonikolu” Keri ge ungitaonira na ovu ni sheep. ⁸ Inau tu pitu mu vadangitai i tadira ra tolu na tinoni righitaoni sheep, tara

niu ghighirou, mu tabotabo geku pereperetera i lokana sakai matapono na vula. ⁹ Keri ge u bosa vanira rana sheep, “Ke mua daronibona ku nimiu tinoni righitaoni. U lubatia a hei ke mate, ke mate. Mu lubatira ra hei kara vokavoka kara vokavoka (Destroyed). Mara hei tara ghonaoliva kara pepora heghedira. ¹⁰ Keri ge u hola na ghai tara holoa nia a “Holouto” nu gotia, geku hurakea nia na baubahu te va hera a LORD rana lei kema soko. ¹¹ Keri ge na baubahu te tatoghi tana bongi keru. Ra hei tara holara mai mara sabirira rana sheep tara toghatoghau, mara righigilala a LORD te bosa utunia na hava tu gonu. ¹² Mi nau tu bosa vanira, ke va liomiu ke, Kau va heu mai na pelugu. Me ke vaa taho ke, ma kau tabei sono. Ka kaeri gera pelu nia ra toluhangavulu na silver te kaekagena na pelugu. ¹³ Ma LORD te bosa vaniu, ko talui tana vatei talu sekeni ni valetabu, keru ge u holai ra toluhangavulu ra rongo silver, tara ganagana te kaekagegu vamua mu talui tana vatei soni hevei lee. ¹⁴ Miruna keru, ge u gotia e ruani na ghai, tara vatua nia “sakai sonikolu,” ¹⁵ Ma LORD te bosa vaniu, ko goi vatoga sheep oli, moro tugua na malana na vatogha sheep te mua maemane. ¹⁶ Inau tu vilia (talua) tua na vatogha sheep ke righitaonira rana sheep. Hauva, me ke mua hangara rana sheep tara, matamata mara vokavoka: Me ke mua kenara gua tara sivi, pe ke va mavora tara kakale, pe ke va kutira tara korukoru me ghanua na vinahina me gotighi na kalaa tana tuana. (na guguu ni tuana) (hoofs). ¹⁷ Vatei aroviaumu igoe na vatogha dheep sorisori, e pitudilago tua na dete, ma pukuna to

samasanira ni mua rana sheep. Rana kusumate kara turi bita nimua na maana. Ma rana valana kara labu lugui, mana mata madolomu ke tona ni rorodo.

12

Jerusalem Geva Ke Vola Tana Lei Bongki Ke Mai.

¹ Aeni na rongorongona vania i Israel te bosa LORD, a LORD eni te vilivoka na oka, me gonina na maramana, me hea na vola na tinoni te goi bosaa eni. ² Inau gera kunea Jerusalem geke vaga na kapu ni wine; na lei kema tara lakigutia kara mai inu maka tapole vagara tara taranga. Ma tana bona surarua Jerusalem (Besiege), rana lei komu pile tara taligutia Judah tara suravira gua. ³ Mi tana bona na bongki keru ke mai, geva ku nea Jerusalem vaga na vatu sule me mava ngangata, a kei na kema ke tabotabo geke ghatea, geva ke kale totorona geva rana lei kema soko tana maramana kara talukohira didira vure veilalabui ge kara pepe kolura. ⁴ Mi tana bona vagana keru, inau ku lavimatagudira ra didira na lei hose, mu nera ra hei tara hagelira kara mua talugoni na manahadira. Mi nau ku talua nigua na vatoga itedira rana vure ni Judah minau ku rorodora didira na hose na gadira na kana. ⁵ Ge rana kemana Judah kara bosa tegedira, a LORD God puku ni maana te vahera na laga ra nina vure tara gahara i Jerusalem. ⁶ Mi tana bona vaghana keru, inau ku nera rana kemana Judah ke vagara na lake tana tautalu asi, panahugura ni vuavua tara mada tua-ma gaira kara durakera rana lei komu taligu tana lei kema. Marana lei vure ni Jerusalem kava gana

majebura sono tana komudira. ⁷ Mi nau a Lord, ku diki va hera na lagavule vanira rana tinoni gehemate ni Judah, kerige na kikinima te vagarana vaivanina David kolua nia rana vure ni Jerusalem tara lavia, te mua haba vulea ta vahera rana vure ni Judah. ⁸ Mi tana bona vagana kerige a LORD ke pilui pungisira ra hei tara ghahara i Jerusalem, sugua rane bugu au vule, ta didira na ovu kara ghoi laga au vule vaga David. Ma rana vaivarina David kara ghidevira. vaganina angel LORD, me God hegena. ⁹ Mi tana bona vagare gua kerige, inau ku durakera rana lei kema, tara tabotabo ge kara suravua u Jerusalem. ¹⁰ Inau ku vahera (siuvirania) rana kemana David kohira nia rana vure ni Jerusalem na taranga ni veiarovi kohia nia na taranga ni kolivuti, makara vaevanea vaa ra hei tara tuguru ngasi vania na mate. Ma gaira kara nia dikalio, vagara ra hei tara nia dikalio daledira na mane te sosopa. Gaira kara dikalio ngangata vagara ra hei tara te mate daledira na mane na diki vahuhu. ¹¹ Mi tana bongi vagane kerige, ni roku i Jerusalem ke sule vule vaga na roku te vania Hadad Rimmon tana nanata i Megiddo. ¹²⁻¹⁴ Na lei sopa binaboli tana bona kerige kara sopa rolu tegedira. Rana vaivanira David, mai rana binaboli tana vaivanina Nathan, rana binaboli tana vaivaniru Levi, rana binaboli tana vaivanina Shimel, kolura nia rana balu binaboli gua. Rana sopa binaboli raini kara sopa roku tegedira mana lei sopa mane ta didira na roku ke vilivoka i tadira na lei vaivine taulagi.

13

¹ Tana bona vagana keru ka saramai, a LORD pukuni maana te gagua, na beti pukuga ke hangari ni vaa marabu: adira rana vaivarina David kolura nia rana vure na kabu ngelengele. ² Mi tana bongi vagana keru, inau ku harkea na ahana na titino tara holohaba tana bona keru, me ke taho ahei ke ganagana olira ke va ma vaa. Mi nau ku talua nigua na vatoga vania ahei ke bosaa hegena agaia te Prophet minau ku lavikeha itatana nina ganagana dila geke holohaba nia na titinoni. ³ Me ke vaga, siki sakai ke nia vetevete ta nina bosa tuguni tatea, dira, a tamana pa tinana hegena ke, bosa vania, geva kara va matea, na pukuna e kokoe talunagoa hegena. Mi kokoei na lei bosana LORD. Hauva, me nia kokoei rana lei totobo, kara kale mai i nagho, a tamana ma tinana oli kara vahea na vahagitaili. ⁴ Tana bona na bongi vagana keru ke saramai, e taho siki prophet ke nia obo nina na mabubu pe ke mua reirei vaga na prophet, pa ke nigi pupulu na tivi ni prophet geke (deceive) holatia na maana tana vure. ⁵ Hauvaley, geke ke bosa me ke gagua, inau ke na mua prophet, inau ke na tinoni subasubamu goni legai vamua tana bongi ni volagu. ⁶ Ma geke vaga siki sakai ke huatiu, na hava na kakale igi tana luhumu? Agaia ke bora tugu, na kakale vaivi ke, ra kaleu tana valedira lei kulagu.

Na Vetena Ke Nia Mate Nina Tinoni Righitaoni Sheep God.

⁷ A LORD pukunimana te bosa tapa tuguru, igoe na isi, mo ko iabua na rigitaoni sheep, a gaia te

lutu vaniu. Ko labua, ama lei sheep kara havukagi. Mi nau ku suravara nigua na vure. ⁸ Mi tana lei bona taligutina na bona eni, $2/3$ tana lei tinoni geva kara mate. ⁹ Mi nau geva ku tabotabora $1/3$ tara ghaha pulohira mi nau ku vaa marabura, vaga na silver te vaa marabu soko tua na lake. Mi nau ku va tanotabora te vaga na gold tara tabotabo soko tua. Keri ge kara kokolivuti vaniu, mi nau ku bosatugu vanira. muku bosaa vanira ra giara ke, ra nigua na vure, ma gaira kara bosa tugu, a LORD eni ke, a dida na God.

14

Jerusalem Kolura Rana Lei Kema.

¹ Na dani a LORD ke sopou ta nina vatei sopou ni dete te dutu ni sara mai tua. Mi gera i Jerusalem kara nia vei lalaghoghorai, mana veigogorai eni ke tutura hegena soko tua tana matadaiu. ² Ma LORD ke hola kolura mai rana lei kema soko ge kara veilalabui kolua Jerusalem. Na komu sule keru, kara logoa. Mana lei vale kara nigi lalaveigogorai, rana lei vaivine kara bulekaginira. Na levuna na tinoni kara holara vaa tana kabu popongo (exile) mana subona i tadira kara mua hola tonara tana komudira. ³ Murina keru, a LORD ke rugihoru me ke veilalabu kolura rana kema rakeri te vagai te nei vanira tua tana lei bongi te padi. ⁴ Mi tana bongi vagana keru, agaia ke tuguru tana gotu ni olive, keru ke, tavoka tana rua na levu i paleva uluna, ni paleva bokona nia boboko sule ngangata. Na levuna na gotu ke ghadaru sapa i sodulau. Mana levuna ke ghadara vaa sodu longana. ⁵ Mi gaa kau samapolo haliu

tana boboko te vilivokara rurua gotu raini. Iga kau sama vola (flee) te vaga tara gagua tua iga rana kukuamiu tana bona na anu te kalera tana bongina na vunagi Habba Uzziah i Judah. Ma LORD nigua na God ke mai, me ke mai kolura rana angel. ⁶ Mi tana bongi vagana keru, ke mua daro ni bona ke bihi pe ke kokodo iga na bihi. ⁷ Me ke taho iga na pungu na marara vamua. Sakai gua mana ke bongi. Mi tana bongi na lei totobo raini ke kale, a LORD kegena vamua te gilala. ⁸ Mi tana bongi vagana keru, na puku ni beti ke tavetave i Jerusalem. na levuna na beti ke tave vaa tana tahi mate, mana levuna na beti ke tave vaa tana tahi Mediterranean. Me ke tona haliu na tave i lokani na lei niulu, mi lokani na lei vula ni hina, kolua nia na lei vula ni uha. ⁹ Ma LORD ke vunagi habba kasila tana maramana mana lei tinoni soko kara holohaba gaia te God. Ma kara gilala utoa agaia te sakai na ahana vamua. ¹⁰ Na bubulo udolu i Geba, paleva launa me vaa sara Rimmon paleva longana i geva kara (taotanoa) me ke nanata. Jerusalem geva kara goni gatoa, mana lei komu tara taligutia kara tada datao. Mana komu sule keru mane darona ke va sara tana geti pilupilu Benjamin me ke va sara tana pilupilu tana piu, te diki ghaha tua iga na diki pilupilu. Me goi vuni tana Tower i Hananel me va sara ta didira catei bita wine rana Habba. ¹¹ Rana vure kara ganamahebora iga. Me ke mua daronibona kara ravimatagu-dira nia na voka adira. ¹² Ma LORD ke va hera tia totoro nia na vahagi te dika tana lei kema tara vailalabui kolua Jerusalem. Na lei lokadira kara boto soko tua, sakai gua mana tara vola. Kolua nia gua na matadira mana ghidufira kara mavoro boto

gua. ¹³ Mi tana bona vagana keru, a LORD ke nera gekara mua ganagana vakodo makara matagu, na pukuna agaira udolu kara sopa sigovira hegedira makara vei pepoi hegedira. ¹⁴ Rana vure ni Judah kara pepo na pukuna tara nia pala Jerusalem. Kara nigi veigoragorai rana lei lologo didira rana lei kemai rana gold, silver, mana lei tivi tara datoga, mara subo ngangata (abundance). ¹⁵ Na vahagi dika ke kalera gua rana hose, rana ass mane rana camel rana donkeu. Mi tadira gua rana lei maumanu soko tara ghakoulura nia ta gadira na kana. ¹⁶ Ma gaira udolu tara volaoli tana veilalabui i tadira rana kema soko, tara suravia Jeruslalem tugu niulu ge kara vaa holohaba a LORD puku ni maana te vaga didira na king. Ma kara gonia na gougonu ni bongini vale ni vaevale. ¹⁷ Geke vaga siki kema ke hove na tona ni vaa holohabana a LORD ouku ni maana te didira na king ke, mana uha ke mua tumu horu tana bona dira. ¹⁸ Geke vaga rana Egyptian kara hove, na va tona tana gougonu ni vale ni vaevale ke, ma maemate ke kolera gua, te vaga a LORD te hera sokora tua rana balu kema tara hove na tona. ¹⁹ Aeni gaia na totoro ke kalea i Egypt kolura gua rana lei kema, geke vaga kara mua gonia na gougonu ni bongini-vale ni vaevale. ²⁰ Mi tana bona vagana keru, sugua rana belo itadira rana hose tara gerea gua itadira na bosa eni, "vatabua LORD." Na poti vatei kuki tana vale tabu nina LORD ke sakai vata vaga na sosa ni vatei sukagi tana bela tabu. ²¹ Rana lei poti ni kuki soko i Jerusalem kolua nia i Judah kara talu tabalili kehai na vatei lutulutu tana bona ni holohaba ana a LORD puku ni maana, Ra hei

tara taludato sukagi vamua kara nigi tutu na vatei kuki momoha, ani rana (vinahi) ni maumanu tana bona ni sonisukagi. Mi tana bona vagana keru, kara mua gahara tua iga rana Canaanite tana vale tabuna a LORD puku ni maana.

**Na Rongorongo Uto nina Jesus Christ
Portions of the Holy Bible in the Gela language of the
Solomon Islands
Baebol long langguis Gela**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gela

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

83abee56-08b1-5836-bbfe-0d7bf59c2dba